

li 2016

lin Palokankaan tuulivoimapuiston
arkeologinen täydennysinventointi

Jaana Itäpalo 12.8.2016

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIA*PALVELU*

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologista täydennysinventointia Iin Palokankaan tuulivoimapuiston suunnittelualueella uusilla ja muuttuneilla voimalapaikoilla sekä tie- ja kaapelilinjauksilla. Työn tilaaja on FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. Maastotyöt tehtiin 3.7.-4.7.2016 yhteensä 2 päivän aikana. Maastotyön suoritti FM Jaana Itäpalo.

Hankealueelta tunnettiin viisi muinaisjäännöskohdetta, joissa on röykkiöitä ja asumuspainanteita. Vuonna 2015 inventoitiin yksi muu kulttuuriperintökohde, joka oli FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n luontokartoituksessa löytynyt poroaita.

Nyt suoritetussa täydennysinventoinnissa ei havaittu uusia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriympäristökohteita. Maastohavaintojen perusteella inventoinnin pohjana käytetyn sijoitussuunnitelman toteutuksella ei olisi vaikutusta arkeologisiin kohteisiin.

Alueen maankäytön historia, geologia, tutkimushistoria sekä tunnettujen muinaisjäännösten kohdekuvaukset on esitetty vuoden 2015 raportissa (Tapani Rostedt, li Palokangas tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi, Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu 30.10.2015) ja niitä ei tässä raportissa esitetä.

Sisällysluettelo

S.

1. Perustiedot.....	3
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	3
3. Maastoinventointimenetelmä.....	4
4. Tulokset.....	4
5. Kohdehakemisto.....	5
6. Yleiskartta.....	5
7. Inventoidut alueet.....	6
8. Aineistoluettelo.....	11

1. Perustiedot

Inventointialue: Palokankaan tuulivoimapuiston suunnittelualue

Tilaaaja: FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Inventoinnin laji: yleisinventointi

Kenttätöaika: 3.7.-4.7.2016, yhteensä 2 päivää

Karttanumerot: TM35-lehtijako, S4321R, S4312R (mk 1:20000) MML@8/2016
vanha yleislehtijako, 253408, 253409 (mk 1:20000)

Korkeus: n. 20-45 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio), Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseo (digitaalinen kopio)

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

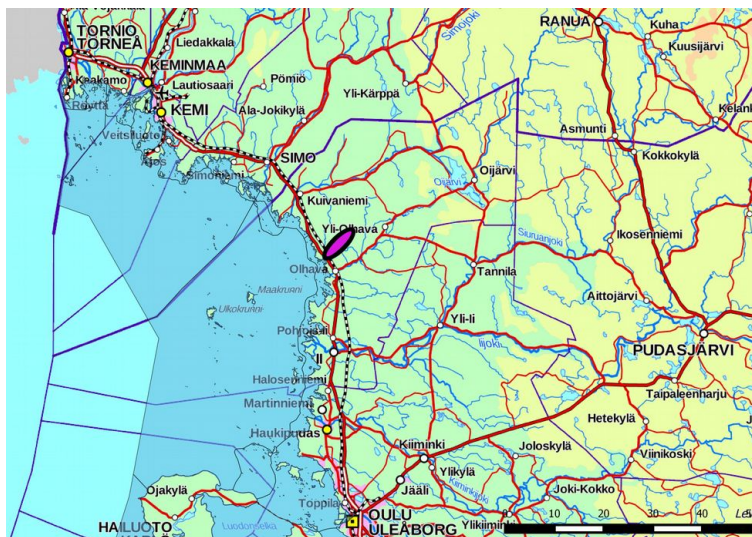
Aiemmat tutkimukset:

1994 Jari Okkonen, tarkastus, Ritamaa S 1, Ritamaa S 2, Ylimmäinen Pihlajajärvi N

1998 Mika Sarkkinen, inventointi, Porokahojensuo S, Ritamaa S 1, Ritamaa S 2, Ylimmäinen Pihlajajärvi N

2011 Mika Sarkkinen, tarkastus, Pyöriälampi

2015 Tapani Rostedt, inventointi, Porokahojensuo S, Ritamaa S 1, Ritamaa S 2, Ylimmäinen Pihlajajärvi N, Ulkusuo E.

Taustakartta MML@8/2016

Tuulivoimapuiston suunnittelualueen sijainti punaisena ovaalina.

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Pohjois-Pohjanmaalle lihin suunnitellaan Palokankaan tuulivoimapuiston rakentamista n. 19 km lin keskustasta pohjoiseen. Hankkeeseen liittyen tehtiin arkeologinen maastoinventointi syksyllä 2015. Inventointi kohdistui suunnitelluille 15 voimalapaikalle sekä tie- ja kaapelilinjauksille. Inventoinnin jälkeen jotkut voimalapaikat sekä tie- ja kaapelilinjaukset ovat muuttuneet, voimalapaikkoja on myös poistettu suunnitelmasta. Nyt tehty inventointi kohdistettiin muuttuvan maankäytön alueille ja niiden lähistöllä muinaisjäännösten sijainnin kannalta potentiaalisille maaston kohdille. Suunnitelmissa on rakentaa 12 tuulivoimalaa.

Ennen inventointia hankealueelta tunnettiin viisi muinaisjäännöskohdetta, joissa neljässä on röykkiöitä ja yhdessä kohteessa asumuspainanteita sekä röykkiöitä.¹ Hankealueen rajan tuntumasta eteläosasta on löytynyt FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n luontokartoituksessa pois käytöstä jäänyt poroaita. Lin seudulta ei ole

¹ Tunnettujen muinaisjäännösten kohdetiedot aiempien tutkimusraporttien tietojen mukaan ja Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin mukaan, ks. muinaisjäännösrekisteri ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit, li, <http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

arkeologisissa inventoinneissa löytynyt poroaitoja, vaikka niitä on etsittykin.

Alueen maankäytön historia, geologia, tutkimushistoria sekä tunnettujen muinaisjäännösten kohdekuvaukset on esitetty vuoden 2015 raportissa (Tapani Rostedt, li Palokangas tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi, Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu 30.10.2015) ja niitä ei tässä raportissa esitetä.

3. Maastoinventointimenetelmä

Maastossa tarkastetaan muuttuvan maankäytön alueet ja niiden lähistöllä muinaisjäännösten sijainnin kanalta potentiaaliset alueet. Esihistoriallisten röykkiöiden ja rakkakuoppien löytyminen on hyvin mahdollista lähialueelta tunnettujen referenssikohteiden perusteella sikäli kuin topografialtaan sopivia maastonkohtia esiintyy, esimerkiksi pienialaisia rakkoja tai riittävän jyrkkärinteisiä mäkiä. Asuinpaikkoja on toistaiseksi paikannettu alueelta tai lähialueelta vain yksi, missä Ylimmäisen Pihlajajärven pohjoispuolella kohteessa Ritamaa S 1 on kolme maanpinnalla havaittavaa asumuspainannetta maaperältään hienojakoista soraa ja hiekkaa olevalla alueella. Voi kuitenkin olettaa, että asuinpaikkapintoja voisi olla ainakin joidenkin röykkiöiden välittömässä läheisyydessä. Niiden paikantaminen voi kuitenkin olla mahdotonta edes kaivauksissa tai tarkkuusinventoinnissa. Ritamaan lisäksi laajempia hiekkavyöhykkeitä ei esiinny muualla hankealueella.

Inventointi perustuu pääosin pintahavaintoihin. Uusia muinaisjäännöksiä etsitään maanpinnan korkeussuhteiden, maaperän ja poikkeavan kasvillisuuden perusteella. Avoimista maanpinnoista tarkastetaan maannosta ja etsitään merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta, kuten jäänteitä tulenpidosta ja raaka-aineiden käsittelystä. Mahdollisten kulttuurikerrosten toteamiseksi ja rakenteiden iän (resentti < > muinaisjäännös) sekä tarkoituksen selvittämiseksi tehdään n. 30 x 30 cm:n kokoisia koekuoppia ja kairausta.

Havaitut kohteet valokuvataan ja niiden ympäristöstä kirjataan maasto- ja maisemaselvityksiä sekä mahdolliset taustatiedot. Kohteiden sijainti mitataan gps-paikantimella, jonka tarkkuus on n. +/- 3-6 m. Paikkatietohallintaan käytetään QGis 2.8. -ohjelmaa.

Inventoinnin aikana satoi ajoittain rankasti vettä, mikä hankaloitti inventointia.

4. Tulokset

Täydennysinventoinnissa ei havaittu uusia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriympäristökohteita. Maastohavaintojen perusteella inventoinnin pohjana käytetyn sijoitus suunnitelman toteutuksella ei olisi vaikutusta arkeologisiin kohteisiin.

12.8.2016

Jaana Itäpalo

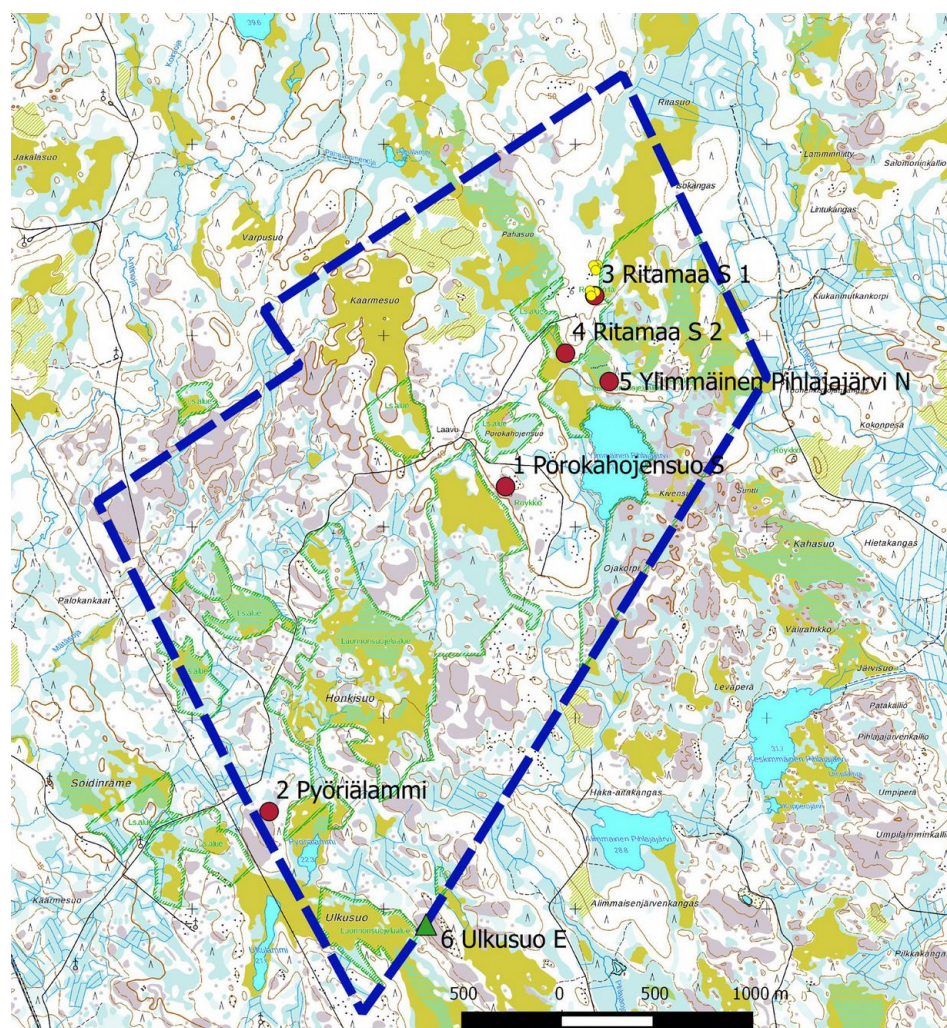

5. Kohdehakemisto

Kohde	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm.	rauh.lk	status
1. Porokahojensuo S	kivirakenteet/röykkiöt	esihistoriallinen	1	2	MJ
2. Pyöriälampi	kivirakenteet/röykkiöt	esihistoriallinen	2	2	MJ
3. Ritamaa S 1	asuinpaikat /asumuspainanteet ja röykkiöt	esihistoriallinen	7	2	MJ
4. Ritamaa S 2	kivirakenteet/röykkiöt	esihistoriallinen	1	2	MJ
5. Ylimmäinen Pihlajajärvi N	kivirakenteet/röykkiöt	esihistoriallinen	1	2	MJ
6. Ulkusuo E	poroaidat	resentti	1	-	KP

Taulukko. Hankealueella sijaitsevat arkeologiset kohteet. Status: U uusi muinaisjäännöskohde, MJ tunnettu muinaisjäännöskohde, KP kulttuuriperintökohde, M muu inventointihavainto.

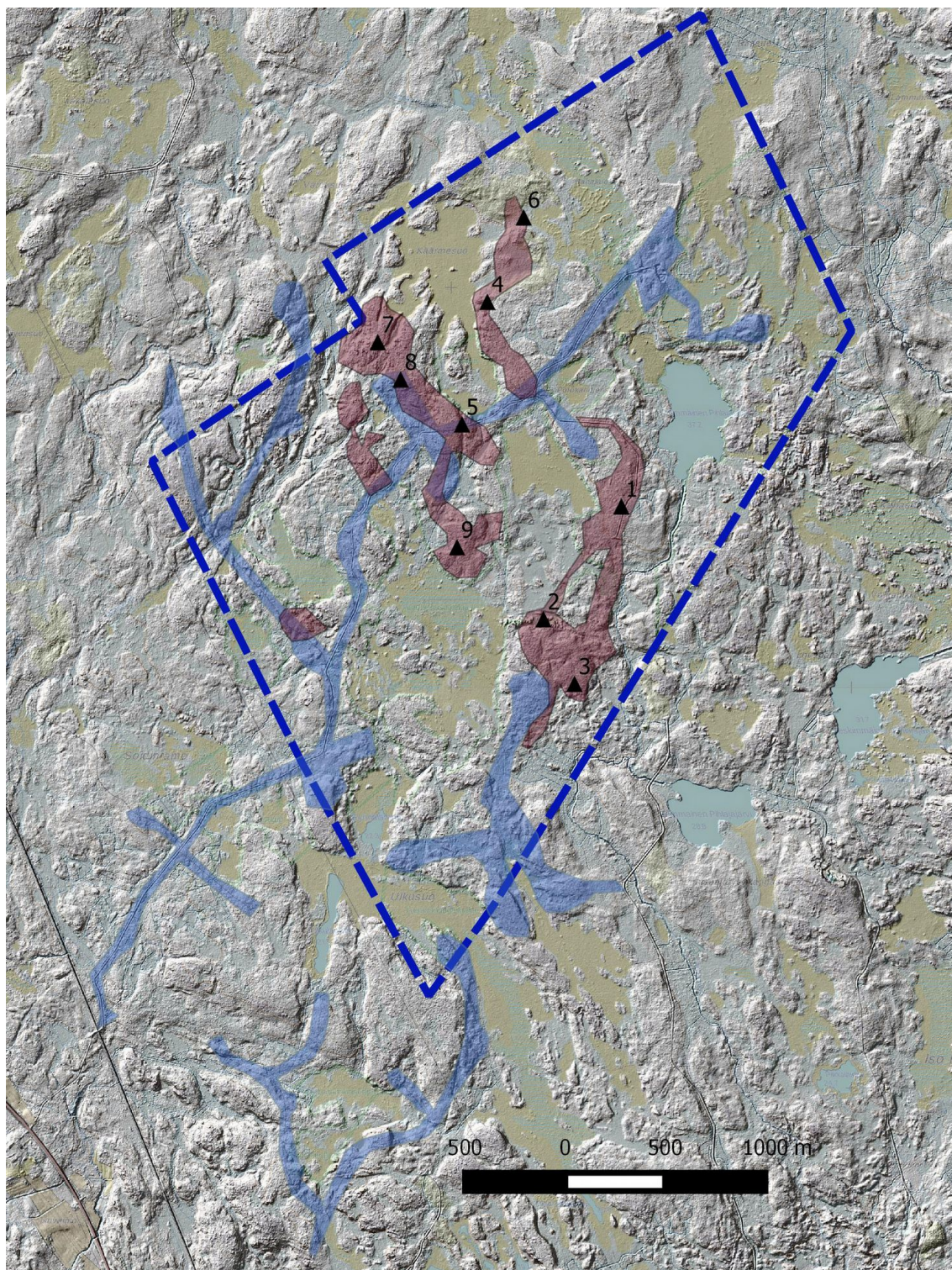
6. Yleiskartta

Muinaisjäännökset 1-5 merkitty punaisena ympyränä (Ritamaa S 1 kohteen asumuspainanteet ja röykkiöt keltaisena pisteenä), kulttuuriperintökohde 6 kolmiona.

7. Inventoidut alueet

Inventoidut alueet 2016 punaisena ja valokuvauspaikat 1-9 kolmiona. Vuonna 2015 inventoidut alueet sinisenä. Vinaloavarjosterasteri 2 m DEM ja peruskarttarasteri 1:20 000, Maanmittauslaitos 8/2016.

Kuva 1. Voimalapaikka n. 350 m Porokahojensuo S rökkiökohteen eteläpuolella. Matalia kallioselänteitä, nuorta mäntymetsää, kuva lounaaseen.

Kuva 2. Voimalapaikka Honkisuon koillispuolella sijaitsee suon takana kalliolla, lähialue vaikutti hyvältä muinaisjäännösten sijainnille ja alue inventoitiin tarkemmin. Kuva kaakkoon.

3. Honkisuon itäpuolella on laajasti laeltaan tasaisia kallioita. Kuva lounaaseen.

4. Kallioita Käärmesuon kaakkoispuolella suunnitellun uuden tielinjan länsipuolella. Kuva länteen.

5. Soranotossa syntynyt röykkiö. Pintakasvillisuuden muodostuttua muutamien vuosikymmenien kuluttua röykkiö voisi vaikuttaa pintapuolisesti hyvinkin vanhalta. Kuva itään kohti metsätien eteläpuolelle suunnitellun voimalan vaikutusaluetta.

6. Voimalapaikka Käärmesuon koillispuolella sijaitsee muokatulla taimikkoa kasvavalla avohakkuualueella, alue inventoitiin suuripiirteisesti. Kuva pohjoiseen.

7. Voimalapaikka Käärmesuon lounaispuolella, maasto on suhteellisen vaikeakulkuisia kallioita ja paikoin louhikkoa, kuva länteen.

8. Kallioilta tehtiin vain muutamia havaintoja moderneista rakenteista, kuten rajamerkeistä. Kuvan ladottu rajamerkki sijaitsee Käärmesuon luonnonsuojelualueen eteläpuolella.

9. Voimalapaikka kuvattu etelään Honkisuon pohjoispuolella. Lähellä on muinaisjäännösten sijainnin kannalta hyviä alueita, ja ne inventoitiin tarkemmin.

8. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto:

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>
Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön rekisteriportaali, muinaisjäännösrekisteri ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, li:
<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>. Luettu 11.8.2016.